

Tytuł projektu:

Debata z mieszkańcami na temat działalności Publicznej Biblioteki w Gminie

Autorki: Joanna Pietrasik, Monika Szaniawska

Scenariusz dla gimnazjum

Czas realizacji projektu – 16 godzin

Cele ogólne projektu:

- ❖ Włączenie młodych ludzi w proces konsultacji społecznych na temat życia kulturalnego w Gminie (na przykładzie działalności Biblioteki Gminnej), w formie debaty z mieszkańcami.

Cele szczegółowe:

- ❖ przeprowadzenie konsultacji społecznych na temat życia kulturalnego w Gminie (na przykładzie działalności Biblioteki Gminnej), w formie debaty z mieszkańcami.
- ❖ Uczniowie zdobędą doświadczenie pracy zespołowej przy organizacji debaty z mieszkańcami na temat roli i zadań Publicznej Biblioteki Gminnej
- ❖ Uczniowie zorganizują debatę z mieszkańcami na temat działalności Publicznej Biblioteki Gminnej
- ❖ Uczniowie wezmą udział w procesie prowadzenia konsultacji społecznych na temat działalności Biblioteki w Gminie

Główne kompetencje kluczowe rozwijane podczas realizacji projektu:

- ❖ wyrażanie własnej opinii oraz udział w procesach decyzyjnych
- ❖ konstruktywne uczestnictwo w działaniach społeczności lokalnej i sąsiedzkiej
- ❖ umiejętność planowania działań (pracy, nauki)

Cele edukacyjne:

Są zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego w zakresie: historia i społeczeństwo oraz etyka.

Produkty końcowe projektu:

wypracowane wnioski płynące z debaty z mieszkańcami na temat działalności Publicznej Biblioteki w Gminie

Uzasadnienie realizacji projektu

Istotą projektu jest przeprowadzenie konsultacji społecznych* z mieszkańcami na temat jednego z aspektów życia kulturalnego w Gminie.

Proponujemy poddanie konsultacjom społecznym jednego z 3 tematów z szeroko rozumianego obszaru życia kulturalnego Gminy tzn.:

1. Działanie Biblioteki Gminnej
2. Roczny program imprez kulturalnych w gminie i/lub instytucjach kultury w gminie
3. Koncepcja i program imprez okolicznościowych w społecznościach (np. Dożynki, Festyn Rodzinny)

Ostateczny wybór tematu należy do decyzji władz Gminy, które w ramach udziału w projekcie „Młodzież ma wpływ” zobowiązały się do przeprowadzenia konsultacji społecznych w ważnych kwestiach dla młodzieży oraz realizacji właśnie tego projektu.

Dla ułatwienia metodologia projektu (tzn. jego przebieg) opisany jest na podstawie tematu 1 tj. działanie Biblioteki Gminnej. Oczywiście jak w Waszej gminie wybieriecie jednego z dwóch pozostałych tematów, to prosimy realizować projekt analogicznie, dostosowując komunikację, przekaz adekwatnie do tematu konsultacji społecznych.

Projekt jest propozycją prowadzenia konsultacji społecznych w formie debaty z mieszkańcami, którą zorganizują uczniowie w ramach realizacji tego projektu.

Proces konsultacji społecznych składać się będzie z 7 etapów:

1. sformułowanie i poznanie tematu konsultacji
2. rozpoznanie osób i grup, których interesy mogą być bezpośrednio lub pośrednio związane z przedmiotem decyzji
3. poinformowanie mieszkańców o debacie
4. przygotowanie debaty
5. przeprowadzenie debaty
6. spisanie wniosków płynących z debaty i przekazanie ich Młodzieżowej Radzie Gminy i/lub władzom Gminy
7. spotkanie z decydentami na temat sposobu wykorzystania przez władze wniosków z konsultacji

Dzięki realizacji projektu uczniowie wezmą udział w procesie prowadzenia konsultacji społecznych na temat działalności Biblioteki w Gminie oraz zdobędą doświadczenie samodzielnej organizacji debaty z mieszkańcami na temat roli i zadań Biblioteki w społeczności.

* W trakcie pracy korzystaj z linków i źródeł wskazanych w **załączniku nr 8**, a dotyczących tematu konsultacji społecznych.

OPIS DZIAŁAŃ W PROJEKCIE

Etap projektu	Działania/Opis	Czas	Terminy (wpisać daty)	Uwagi
Sformułowanie problemu i celów projektu	W tej części dzieci poprzez dowiedzą się czym są konsultacje społeczne oraz idee projektu.	1,5 godz.		
Planowanie działań	Uczniowie planują działania, dzięki którym odbędzie się debata z mieszkańcami w ramach prowadzonych konsultacji społecznych	2 godz.		

Działania uczniów	Precyzyjne sformułowanie i wybór tematu konsultacji. Uczniowie poprzez ćwiczenia zapoznają się z wybranym tematem konsultacji tutaj formułują wizje „Biblioteki Marzeń w swojej społeczności”.	1 godz.		
	Dalsze poznanie przez uczniów przedmiotu (tematu) konsultacji społecznych. Tutaj spotkanie i rozmowa z Dyrektorem/ką Publicznej Biblioteki w Gminie. Rozpoznanie osób i grup, których interesy mogą być pośrednio lub bezpośrednio związane z prowadzonymi konsultacjami tutaj z działalności Biblioteki Publicznej.	1,5 godz.		
	Opracowanie szczegółowego harmonogramu organizacji debaty z mieszkańcami oraz podział zadań między zespoły odpowiedzialne za zorganizowanie debaty	1,5 godz.		
	Praca uczniów w zespołach zadaniowych dotyczących odpowiednio: – zaproszenia i poinformowania mieszkańców o organizowanej debacie – przygotowania debaty – prowadzenia debaty – spisania wniosków płynących z organizacji debaty i przekazania ich Młodzieżowej Radzie Gminy i/lub władzom Gminy	3 godz.		
	Przeprowadzenie debaty z mieszkańcami na temat roli i zadań Publicznej Biblioteki w Gminie	2 godz.		
	Podsumowanie debaty oraz sformułowanie wniosków z niej płynących oraz przekazanie ich Młodzieżowej Radzie Gminy i władzom	1,5 godz.		
	Domknięcie procesu konsultacji społecznych w postaci spotkania z decydentami celem poinformowania uczniów, o wykorzystaniu przez władze wniosków płynących z przeprowadzonych konsultacji społecznych na temat działalności Biblioteki	1 godz.		
	Refleksja	Wskazanie uczniom korzyści z realizacji projektu na poziomie indywidualnym i grupowym	2 godz.	

DZIAŁANIA

Sformułowanie problemu i celów projektu

Starter - 1,5 godz.

(uwaga! Etap 1 i Etap 2 można połączyć w trzygodzinne spotkanie)

Cel: Przedstawienie idei projektu, zmotywowanie uczniów do działań, integracja grupy.

Cele szczegółowe: przedstawienie co to są konsultacje społeczne, dlaczego i po co się je przeprowadza?

Pomoce: papier plakatowy, mazaki.

Uwaga! Przed zajęciami zapoznaj się z materiałem: „Co to są konsultacje społeczne?” (**załącznik 1**) oraz wdrukuj dla każdego ucznia materiał do ćwiczenia (**załącznik nr 2**).

Powitaj serdecznie uczniów i rozpocznij od przedstawienia uczniom idei projektu: „My dorośli - nauczyciele, dyrekcja i władze samorządowe (Wójt i Radni) zapraszamy Was do wspólnego zorganizowania konsultacji społecznych dotyczących życia kulturalnego w naszej Gminie. Chcemy razem zorganizować debatę ogólnogminną na temat działania Biblioteki Gminnej. Jest to bardzo ważna inicjatywa dla społeczności, szkół, władz gminy i młodych obywateli mieszkających w Naszej Gminie.”

Powiedz, że celem ogólnym tego projektu jest przeprowadzenie konsultacji społecznych w formie debaty z mieszkańcami.

Zapiszcie cel projektu na plakacie i powieście w widocznym miejscu.

Zaproponuj uczniom, że zanim przejdą do przygotowań debaty z mieszkańcami, warto zastanowić się:

- czym są konsultacje społeczne?
- dlatego są ważne?
- I po co się je przeprowadza?

W tym celu rozdaj uczniom materiał: Konsultacje społeczne (**załącznik nr 2**). Poproś o przeczytanie go i zastanowienie się nad odpowiedzią na następujące pytania:

- Jakie są powody prowadzenia konsultacji społecznych?
- Jakie są korzyści przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami?

Potem zaproś uczniów do kręgu i zadając uczniom wyżej wskazane pytania, poproś o odpowiedź i wzbudź dyskusję w grupie. Uczniowie odpowiadając mogą korzystać z materiału, który dostali.

Przykładowe pytania:

Odpowiedzi uczniów zapisuj/cie na flipcharcie/papierze i powieście w widocznym miejscu w Sali. Niech towarzyszą Wam podczas realizacji całego projektu. Ułatwi Ci to też w trakcie jego realizacji powrót i przypominanie np. korzyści z prowadzenia konsultacji społecznych.

Potem przedstaw pokrótce uczniom działania w projekcie. Zapowiedz, że ich planowanie nastąpi na następnym spotkaniu.

Na zakończenie zaproponuj zabawę integrującą:

COŚ ZABAWNEGO O NAS

Rozdaj wszystkim uczniom materiał do ćwiczenia (**załącznik nr 3**) i poproś żeby każdy z nich wypełnił jak najszybciej materiał, który dostał.

Podziękuj uczniom za udział w zajęciach i zaproś na następne.

Planowanie działań

Planowanie konsultacji społecznych w formie debaty z mieszkańcami – 1,5 godz.

Cel: zaplanowanie działań, umożliwiających przeprowadzenie konsultacji społecznych działania Biblioteki Gminnej w formie debaty z mieszkańcami.

Pomoce: papier plakatowy, mazaki.

Zacznij zajęcia od przypomnienia celu projektu oraz korzyści płynących z prowadzenia konsultacji społecznych.

Powiedz uczniom, że aby konsultacje prowadziły do osiągnięcia korzyści, o których rozmawialiśmy wcześniej, muszą trzymać się kilku reguł.

„Mając na uwadze rzetelność konsultacji prowadzonych w krajach członkowskich UE i w celu wskazania podstawowych reguł dobrych praktyk w zakresie prowadzenia **konsultacji, swoje standardy dotyczące minimum konsultacyjnego opracowała Komisja Europejska**. Dotyczą one przede wszystkim:

- sposobu informowania o konsultacjach (np. „właściwa, konkretna, zrozumiała i rzeczowa informacja winna być przekazywana każdemu uczestnikowi konsultacji”).
- Uwagi Komisji Europejskiej zmierzają także do zapewnienia interesariuszom równego i pełnego dostępu do udziału w konsultacjach („objęcie konsultacjami wszystkich grup docelowych”), a więc prowadzenie konsultacji za pośrednictwem środków komunikacji dostosowanych do celów konsultacji i oczekiwań ich uczestników
- Autorzy wskazówek kładą także nacisk na właściwe domknięcie procesu konsultacji, tzn. ogłoszenie wyników konsultacji oraz sposobu ich wykorzystania.”

Przedstaw uczniom cel zajęć. Powiedz, że przed nimi zorganizowania dużego i ważnego przedsięwzięcia jakim jest przeprowadzenie konsultacji społecznych w formie debaty z mieszkańcami na temat działania Biblioteki Gminnej. Podkreśl, że chcąc dobrze zorganizowanie debaty z mieszkańcami kluczowe jest dobre zaplanowanie pracy, czym będziecie się zajmować na tych zajęciach.

Powiedz uczniom, że proces konsultacji społecznych, których elementem jest ten projekt składać się będzie z 7 etapów:

- 1. sformułowanie i poznanie tematu konsultacji**
- 2. rozpoznanie osób i grup, których interesy mogą być bezpośrednio lub pośrednio związane z przedmiotem decyzji**
- 3. poinformowanie mieszkańców o debacie**
- 4. przygotowanie debaty**
- 5. przeprowadzenie debaty**
- 6. spisanie wniosków płynących z debaty i przekazanie ich Młodzieżowej Radzie Gminy i/lub władzom Gminy**
- 7. spotkanie z decydentami na temat sposobu wykorzystania przez władze wniosków z konsultacji**

Napisz te 7 etapów na plakacie i wywieś w widocznym miejscu w sali, tak żeby uczniowie w każdym momencie mogli korzystać z tego planu.

Następnie przejdź do planowania z uczniami organizacji tych siedmiu etapów działań, które przed Wami. Oczywiście przy organizacji każdego z tych etapów, będziecie planować szczegółowo odrębnie

poszczególne działania w ramach np. przygotowanie debaty. Jednak teraz niezbędnym jest 'spojrzenie' na realizację projektu jako całości i zaplanowanie prac we wszystkich jego etapach.

Do pracy na tym etapie wykorzystaj popularne narzędzie, jakim jest gwiazda pytań. Rozdaj uczestnikom materiał (**załącznik nr 4**) i poproś, żeby w grupach (cztero-pięciosobowych) odpowiedzieli na pytania z gwiazdy.

Potem poproś o przedstawienie efektów prac przedstawicieli poszczególnych grup. Ten etap pracy wykonajcie wspólnie – na forum poprzez uruchomienie ogólnej dyskusji. Pamiętaj o zsynchronizowaniu ustaleń do konkretnego działania wg pytań zawartych w gwiazdzie pytań: Po co?, Kto?, Co?, Jak?, Gdzie?, Kiedy?

Przedstaw uczniom harmonogram projektu, wynikający z pracy poszczególnych grup.

Po ciężkiej koncepcyjnej pracy zaproponuj zabawę integrującą: **Nigdy nie robiłam/em**

Wszyscy siedzą w kręgu, jedna osoba stoi w środku i mówi, zgodnie z prawdą, zdanie rozpoczynające się od: „Nigdy nie robiłam/em...”, „Nigdy nie byłam/em...”, „Nigdy nie jadłam...”, itp. A osoby z kręgu, które w przeciwieństwie do osoby ze środka, robiły to, były tam lub jadły to, zamieniają się miejscami. Osoba ze środka próbuje też znaleźć dla siebie miejsce i tak znowu ktoś zostaje na środku i gra toczy się dalej.

Podsumowując zajęcia zapytaj każdego, jakie ma odczucia odnośnie planowanych działań, jakie dostrzega szanse i zagrożenia. Po wypowiedziach wszystkich dzieci odnieś się do nich.

Działania uczniów

Sformułowanie tematu konsultacji - 1 godz.

Cel: określenie tematu konsultacji społecznych

Pomoce: flamastry, duże kartki papieru.

UWAGA! Przed zajęciami: te zajęcia są kluczowe z punktu widzenia dalszej realizacji projektu, ponieważ to na nich sformułujecie temat konsultacji społecznych. Dlatego przed zajęciami niezbędne jest uzgodnienie z władzami gmin jaki temat chcą poddać konsultacjami społecznym poprzez Młodzieżową Radę Gminy. Porozmawiaj na ten temat z koordynatorem projektu w Gminie. Przypomnij, że realizujesz projekt, w którym władze Gminy zadeklarowały się do prowadzenia konsultacji społecznych z Młodzieżową Radą Gminy. Poproś o precyzyjny komunikat ze strony Urzędu Gminy – jaki, z pośród zaproponowanych tematów, chce konsultować z młodzieżą. To bardzo ważne, ponieważ bez zrozumienia władz i woli politycznej poważnego potraktowania wniosków z prowadzonych w ramach tego projektu konsultacji, nie można dobrze zrealizować tego projektu edukacyjnego.

Ten projekt jest propozycją poddania konsultacjom społecznym jednego z 3 tematów z szeroko rozumianego obszaru życia kulturalnego Gminy tzn.:

4. Działanie Biblioteki Gminnej
5. Roczny program imprez kulturalnych w gminie i/lub instytucjach kultury w gminie
6. Koncepcja i program imprez okolicznościowych w społecznościach (np. Dożynki, Festyn Rodzinny)

Przed wyborem i rozmowami z władzami zapoznaj się z materiałem: Fiszki tematów do konsultacji społecznych (**załącznik nr 5**).

I tutaj proponujemy 3 warianty wyboru tematu:

WARIANT A: władze Gminy wskazują temat, który z obszaru 'kultury' chcą konsultować społecznie

WARIANT B: władze Gminy są otwarte na konsultowanie 1 z 3 tematów z szeroko rozumianego obszaru życia kulturalnego i decyzję co będzie przedmiotem konsultacji pozostawiają młodzieży

WARIANT C: władze Gminy chcą konsultować inną, niż zaproponowane, decyzję lokalną z młodzieżą. Wtedy zmodyfikuj realizację projektu, tak by zmieniając temat konsultacji zachować całą metodologię projektu (działania w projekcie).

Dla ułatwienia metodologia projektu (tzn. jego przebieg) proponujemy opisując go na podstawie tematu 1 tj. działanie Biblioteki Gminnej. Oczywiście jak w Waszej gminie wybieracie jedną z dwóch pozostałych tematów to prosimy realizować projekt analogicznie, dostosowując komunikację, przekaz adekwatnie do tematu konsultacji społecznych.

Zajęcia: Przypomnij cel projektu. Powiedz, że przed uczniami kluczowy element projektu oraz procesu konsultacji społecznych tzn. sformułowanie tematu konsultacji.

Zacznij od przedstawiania tematu konsultacji społecznych, które władze Gminy zdecydowały się poddać procedurze konsultacji i wysłuchać opinii mieszkańców.

*ten projekt dalej będzie opisany według realizacji konsultacji społecznych działania Biblioteki Gminnej.

Podziel uczniów na grupy 4-5 osobowe. Możesz to zrobić następującą metodą (możesz wybrać inną): Przed zajęciami przygotuj karteczki samoprzylepne z symbolami (np. słońce, serduszek, kwiatek, itp.). Na zajęciach naklej na plecach dzieci karteczki z symbolami. Uczestnicy mają za zadanie pogrupować się zgodnie z symbolami, bez komunikacji werbalnej.

Następnie poproś uczniów żeby w grupach porozmawiali o Bibliotece Gminnej. Zaproponuj żeby odpowiedzieli na przykładowe pytania:

- Jak często korzystają z usług Biblioteki i dlaczego w takiej częstotliwości?
- Czy ich rodzice, dziadkowie korzystają z Biblioteki? W jakich okolicznościach?
- W jakim kierunku powinna rozwinąć się oferta Biblioteki?
- Co im się podoba w Bibliotece a co by zmienili?
- Jakie inne funkcje poza czytelnictwem może pełnić w ich społeczności Biblioteka?

Następnie, jak zauważysz, że uczniowie już przestają dyskutować na zadane pytania, poproś żeby zrobili plakat pt. „Biblioteka naszych marzeń” a potem przedstawili go grupie i opowiedzieli pozostałym uczniom o wizji ich Biblioteki Gminnej.

Podsumuj tę część: dziękując uczniom za udział w pracach grup. Zapowiedz, że następne zajęcia odbędą się w Bibliotece Gminnej i, że będziecie mieli okazję dokończyć tworzenie wizji Biblioteki Marzeń w Gminie spotykając się i rozmawiając z Dyrektorką/Dyrektorem Biblioteki.

Na zakończenie zajęć zaproponuj uczniom zabawę:

KRZESŁO ELEKTRYCZNE

Jest to zabawa dla dużej grupy. Wszyscy ustawiają się w kręgu i biorą za ręce, w środku jest "elektryczne krzesło". Zadanie polega na tym, aby zmusić sąsiadów do dotknięcia krzesła (nie wolno puszczać ich rąk). Ten, kto dotknie krzesła, odpada z gry i opuszcza krąg. Krąg robi się coraz mniejszy. Wygrywa ten, kto zostanie ostatni.

Rozpoznanie osób i grup związanych z przedmiotem decyzji – 1,5 godz.

Cel: poznanie tematu oraz rozpoznanie osób i grup, których interesy mogą być bezpośrednio lub pośrednio związane z przedmiotem decyzji

Pomoce: flamastry, duże kartki papieru.

UWAGA! Przed zajęciami: Porozmawiaj z Dyrektorem/Dyrektorką Biblioteki na temat propozycji spotkania z uczniami oraz dyskusji o zadaniach i roli Biblioteki w społeczności. Uprzedź, że zajęcia są elementem projektu, którego istotą jest debata z mieszkańcami na temat Biblioteki Gminnej. Zbuduj pozytywny klimat i przychylność Dyrektorki/ka Biblioteki wokół debaty z mieszkańcami na temat roli i zadań Biblioteki w społeczności. To bardzo ważne, żeby pokazać Dyrektorce/Dyrektorowi korzyści płynące z poznania opinii i pomysłów mieszkańców na temat Biblioteki, ponieważ mogą one stać źródłem inspiracji dla przyszłych działań Biblioteki.

Przed spotkaniem w Bibliotece: przypomnij uczniom cel projektu i cel spotkania jakim jest m.in. rozpoznanie osób i grup, które korzystają z usług Biblioteki Gminnej.

Przygotujcie się do spotkania w Bibliotece np. w postaci ustalenia pytań, które uczniowie zadadzą Pani Dyrektor Biblioteki.

W tym celu usiądźcie w kręgu. Poproś żeby najpierw każdy uczeń samodzielnie zastanowił się o co chce spytać Panią Dyrektor Biblioteki, o czym chce z nią porozmawiać. Potem poproś żeby uczniowie w parach podzielili się między sobą propozycją pytań. Następnie uczniowie w czteroosobowych zespołach (dwie pary) uzgadniają wspólnie ostateczne brzmienie pytań.

Poproś uczniów, żeby spisali pytania i tematy do rozmów na kartkach, które mają wziąć na spotkanie z Dyrektorem/Dyrektorką Biblioteki

Przypomnij, żeby uczniowie pamiętali o zadaniu pytań związanych z: „Jakie osoby lub grupy osób korzystają z usług Biblioteki i w jakim zakresie?”. Uczul uczniów, że to bardzo ważne pytanie, ponieważ właśnie te osoby i grupy będą zapraszać na debatę i to one w szczególności mogą być zainteresowane udziałem w niej.

Pamiętaj żeby przed spotkaniem w bibliotece wyznaczyć osoby do notowania przebiegu spotkania, głównych pytań i odpowiedzi.

Spotkanie w Bibliotece:

W imieniu swoim i uczniów podziękuj za możliwość spotkania i rozmowy. W zależności od umowy z Dyrektorką/Dyrektorem zacznijcie od ‘wprowadzenia’ gospodyni/gospodarza, albo od razu od pytań uczniów.

Jak uczniowie nie będą mieli pytań, zadaj swoje pytanie na tzw. ‘ośmielenie i rozkręcenie’ uczniów.

Pamiętajcie o zadaniu pytania o osoby i grupy, których interesy mogą być bezpośrednio lub pośrednio związane z pracą i usługami Biblioteki.

Po spotkaniu w Bibliotece:

Podziękuj uczniom za aktywność, zadawanie pytań i dociekliwość. Podsumowując spytaj uczniów jakie są osoby i grupy mieszkańców, których interesy mogą być bezpośrednio lub pośrednio związane z działalnością Biblioteki Gminnej. Spisz te osoby i grupy osób na plakacie i powieś w widocznym miejscu w sali (będą pomocą na następnych zajęciach).

Na koniec zaproponuj uczniom grę:

ELEKTRYCZNE JABŁKO:

Jedna osoba wychodzi z sali. Reszta osób podaje sobie z rąk do rąk jabłko. Gdy osoba z zewnątrz otwiera nagle drzwi uczestnik, który trzyma jabłko, ukrywa go w swoim ubraniu. Osoba, która weszła ma za zadanie zgadnąć, kto ma jabłko. Jeśli zgadnie to zmienia się miejscami z tą osobą, jeśli nie zgadnie zabawa jest powtarzana.

Opracowanie harmonogramu organizacji debaty z mieszkańcami oraz planowanie prac zespołów zadaniowych- 1,5 godz.

Cel: opracowanie szczegółowego harmonogramy organizacji debaty z mieszkańcami oraz podział zadań między zespoły odpowiedzialne za zorganizowanie debaty

Pomoce: flamastry, duże kartki papieru.

Przypomnij cel projektu i to o czym rozmawialiście na poprzednich zajęciach na spotkaniu w Bibliotece. Powiedz, że właśnie zaczynacie działać tj. organizować debatę i żeby to dobrze zrobić musicie mieć szczegółowy harmonogram/kalendarz wydarzeń. I to teraz będziecie robić.

Przed zajęciami:

Uzgodnij z dyrektorem Biblioteki, koordynatorem projektu oraz osobą odpowiedzialną z Urzędu Gminy za konsultacje społeczne termin debaty z mieszkańcami w Bibliotece.

W trakcie zajęć: przedstaw uczniom uzgodniony termin realizacji debaty z mieszkańcami w Bibliotece.

Powiedz, że właśnie zaczynacie działać tj. organizować konsultacje społeczne na temat roli, zadań i usług Publicznej Biblioteki w Waszej Gminie.

Powiedz uczniom, że przed nimi:

- 1. poinformowanie mieszkańców o debacie**
- 2. przygotowanie debaty**
- 3. przeprowadzenie debaty**
- 4. spisanie wniosków płynących z debaty i przekazanie ich Młodzieżowej Radzie Gminy i/lub władzom Gminy**

Zapytaj uczniów, co trzeba zrobić, by zorganizować udaną debatę. Wypisz na tablicy zadania wymieniane przez uczniów. Podsumuj ich wypowiedzi i wypisz grupy zadań np.:

- zaproszenie mieszkańców na debatę wraz z poinformowaniem o jej terminie, miejscu i temacie
- sformułowanie i doprecyzowanie tematu debaty
- prowadzenie debaty, w tym wygłoszenie wstępu i podsumowanie debaty
- wybór i zaproszenie ekspertów na debatę (jeśli dotyczy)
- wybór uczestników (publiczności debaty) oraz poinformowania ich i zaproszenie
- przygotowanie sali do debaty (ustawienie mebli, zapewnienie nagłośnienia)
- określenie reguł debaty (w tym: Ile czasu jest na wypowiedzi? W jaki sposób będzie odbierany głos)
- w jaki sposób będziecie dokumentować debatę (nagranie filmu, spisywanie wniosków)

Zaznacz, że do udziału w debacie warto zaprosić wszystkich uczniów i nauczycieli oraz przedstawicieli użytkowników biblioteki jako ekspertów (lub jednych z ekspertów). Należy zapewnić odpowiednio

dużą salę, nagłośnienie. Trzeba wyznaczyć osobę, która będzie prowadziła debatę. Konieczne jest określenie czasu dyskusji: np.: dwie godziny. Wypowiedzi muszą mieć określoną długość, np.: 2 minuty. Ważne jest także, by w czasie debaty zarezerwować czas na wypracowanie rekomendacji, czyli propozycji, jak zmienić sytuację.

Teraz zaproponuj uczniom pracę w czterech zespołach zadaniowych. Zespoły mają następujące zadania:

I zespół: poinformuje mieszkańców o prowadzonych konsultacjach społecznych na temat działania Biblioteki Publicznej oraz organizowanej debacie (data, miejscem, temat, itd.)

II zespół: przygotowuje debatę z mieszkańcami

III zespół: odpowiadać będzie za prowadzenie debaty z mieszkańcami

IV zespół: spíše wnioski płynące z debaty oraz przekaże je Młodzieżowej Radzie Gminy i/lub władzom Gminy

Poproś uczniów żeby zgodnie ze swoimi odczuciami i gotowością przypisali się do któregoś z zespołów. W razie konieczności moderuj procesem powstawania zespołów, tak by zespoły były o podobnej liczebności uczniów. Chociaż zespół II wydaje się mieć największe zadanie, więc może potrzebować być liczniejszym.

Teraz poproś uczniów o zaplanowanie działań jakie przed nimi. Zespoły dostają czas na zaplanowanie powierzonych zadań (ok 15 minut). Poproś uczniów żeby przemyśleli co muszą zrobić i podzielili się zadaniami – poprzez uzupełnienie poniższej tabelki (rozrysuj ją wcześniej na dużej kartce).

Co musimy zrobić?	Do kiedy?	Kto to robi?

Następnie każdy zespół prezentuje wyniki swojej pracy. Zespoły mają czas na wprowadzenie ew. poprawek wynikających z otrzymanych informacji zwrotnych od pozostałych uczniów.

Następnie wspólnie stwórzcie wspólny jeden harmonogram prac (według wzoru tabelki). Powieście go w widocznym miejscu na ścianie, niech przypomina o zadaniach i o podziale prac między uczniami.

Na podsumowanie usiądźcie w kręgu. Poproś każdego ucznia, by powiedział, czy wie jakie zadanie ma wykonać i czy wie co robić w razie problemów.

Uprzedź uczniów, że następny etap realizacji projektu to samodzielna praca uczniów, która wykonywana będzie na kolejnych zajęciach, przy Twojej obecności. Życz uczniom powodzenia w wykonaniu ich zadań.

Praca zespołów zadaniowych – 3 godz.

Cel: praca uczniów w zespołach zadaniowych dotyczących odpowiednio: poinformowania mieszkańców o organizowanej debacie, przygotowaniu debaty, jej prowadzenia oraz spisaniu wniosków płynących z debaty i przekazaniu ich władzom Gminy.

Pomoce: flamastry, duże kartki papieru.

Zacznij zajęcia od czegoś miłego, budującego dla uczniów, ponieważ przed nimi samodzielne i odpowiedzialna praca w zespołach zadaniowych. Zaproponuj im 2 następujące ‘ćwiczenia’.

KOLORY TĘCZY. Podziel grupę na mniejsze grupy 5-6 osobowe. Grupy stają w kole, wybierają prowadzącego, który ma zadanie liczyć do trzech, jak wypowie słowo trzy wszyscy jednocześnie muszą wypowiedzieć jakiś kolor, nie można powtarzać po rząd dwóch takich samych kolorów, Kiedy wszystkim uda się powiedzieć ten sam kolor zabawa jest skończona!

CECHY WSPÓLNE.

Teraz poproś żeby uczniowie zebrali się w zespołach zadaniowych, w których będą pracować, w takich w jakich podzielili się na poprzednich zajęciach. Każdy zespół ma wypisać na kartce jak najwięcej cech wspólnych dla wszystkich członków (czas: do 5 minut). Delegat zespołu wyczytuje wszystkie cechy.

Teraz powiedz uczniom, że przed nimi wykonanie zadań, które wcześniej zaplanowali. Oczywiście możliwe są zmiany w planach. Ważnym jest osiągnięcie celu pracy poszczególnych zespołów. Teraz daj czas uczniom na samodzielną pracę, w klasie i poza nią. Możliwe, że część zespołów będzie musiała w tym czasie porozmawiać z dyrektcją, spotkać się z innymi nauczycielami a nawet pójść do Biblioteki Gminnej.

Uważnie i czule obserwuj pracę uczniów w zespołach. Interweniuj w sytuacji konfliktów między uczniami, zniechęcenia pracą czy celem podniesienia motywacji uczniów do dalszej pracy. Bądź wspierająca/y w każdej z tych sytuacji. Pamiętaj, że uczniowie dopiero uczą się pracy zespołowej, która jest trudna i wymaga „ćwiczenia się w tym”. Dlatego, w tej pracy, potrzebują Twojej dyskretnej obecności.

W zależności od sytuacji tj. postępu prac, odnalezieniu się uczniów w poszczególnych zespołach możesz w „środku” pracy uczniów (np. po 2 h) zaprosić ich do refleksji i podsumowania tego co udało im się zrobić i zebrania sił na dalszą pracę.

Możesz też zaproponować uczniom grę ‘na podniesienie energii’:

TWORZENIE GRUPEK

prowadzący wydają po kolei komendy grupie na skutek, których zawsze ktoś odpada z gry...

- Utwórzcie pary i podajcie sobie ręce
- Utwórzcie trójki z nowymi osobami
- Utwórzcie czwórki z nowymi osobami

Trzeba utrzymać dynamikę wydawania poleceń a na pewno uczestnicy staną się obecni ciałem i duszą na zajęciach

Po zakończeniu prac zespołów usiądźcie w kręgu. Zespoły zadaniowe słuchają się uważnie, by wzajemnie podpowiadać sobie pomysły, rozwiązania trudnych sytuacji (uczenie aktywnego słuchania i wspierania międzuzespołowego). Przypomnij czym zajmowały się poszczególne zespoły zadaniowe. Poproś żeby przedstawiciele zespołów zdali relacje całej grupie co udało im się zrobić. Następnie Poproś, by każdy powiedział, jak mu się pracowało? Czy widzi jakieś zagrożenia w realizacji zadań. Po wysłuchaniu wszystkich wypowiedzi odnieś się do nich, szczególnie do wymienianych zagrożeń. Podziękuj uczniom za zaangażowanie. Docień, jak wiele udało im się wypracować.

Przeprowadzenie debaty – 2 godz.

Cel: przeprowadzenie debaty, której celem są konsultacje społeczne zadań i usług Gminnej Biblioteki Publicznej.

Pomoce: sprzęt nagłaśniający, sala, krzesła, stoły.

Przed debatą: zbiierz całą grupę. Powiedz, że przed nimi ważne wydarzenie. Poproś o koncentrację i powiedz, że na pewno wszystko się uda!

Celem debaty jest wypracowanie konkluzji!

Należy zadbać o to, by wszyscy zgromadzeni na debacie mieli wspólny punkt wyjścia do dyskusji. Najlepszym sposobem będzie zaprezentowanie materiałów informacyjnych na temat prac biblioteki albo wystąpienie Pani Dyrektora. Praca musi być zaplanowana tak, by po czasie na dyskusję nastąpił etap podsumowania i konkludowania.

Debata. proponowany przebieg:

1. Przywitanie gości i poinformowanie o celu spotkania (że jest elementem procesu konsultacji społecznych dotyczących pracy Biblioteki w Gminie)
2. Wystąpienie Pani/Pana Dyrektora/ki Biblioteki prezentujące działania Biblioteki
3. Jasne i precyzyjne zadanie pytań mieszkańcom, a dotyczącym pracy Biblioteki. Tutaj koniecznym jest takie sformułowanie pytań do uczestników debaty, żeby odpowiadało na „przedmiot” konsultacji społecznych, np.:
  - Godziny otwarcia Biblioteki (czy odpowiednie dla mieszkańców)
  - Na co warto przeznaczyć środki finansowe na zakupy do Biblioteki?
  - Jakie funkcje w społeczności ma pełnić Biblioteka, czy tylko propagowanie i zwiększanie czytelnictwa?
  - Jak można wykorzystać przestrzeń i zasoby (ludzkie i finansowe) Biblioteki do animacji życia społecznego w Gminie?
  - Jakie imprezy, spotkania, wydarzenia chcieliby uczestnicy żeby były organizowane w Bibliotece i przez Bibliotekę?
4. Dyskusja n temat postawionych kwestii
5. Posumowanie dyskusji i sparafrazowanie wniosków z niej płynących
6. Podziękowanie za udział w debacie i poinformowanie co dalej stanie się z postulatami płynącymi z tej debaty

UWAGA: uczul zespół II, który przygotowują debatę, żeby w swoich pracach uwzględnił wszystkie te kwestie. Pomóż uczniom dobrze sformułować temat debaty i pytania skierowane do mieszkańców, którzy będą brali udział w debacie! W tym obszarze konieczna jest również ścisła współpraca, przy organizacji debaty, uczniów z Biblioteką.

Podsumowanie debaty. Podziękuj uczniom za zaangażowanie. Doceń ich – powiedz, że wykonali ważne i trudne zadanie. Poproś by dzieci usiadły w kręgu i każde odpowiedziało na pytania:

- Jak się czuje po zakończeniu tego zadania?
- Czy podobała im się debata z mieszkańcami i dlaczego?
- Jak ocenia swój wkład w organizację debaty?

Podsumuj to działanie wskazując, że organizacja debaty wymagała sprawnej współpracy całej grupy i, że nie mogłaby się ona powieść, gdyby nie zaangażowanie każdego z nich. Podkreśl, że jest to ich wspólny sukces. Pogratuluj im tego.

Spisanie wniosków z debaty i przekazanie ich Młodzieżowej Radzie Gminy i/lub władzom Gminy - 1,5 godz.

Cel: Podsumowanie i spisanie wniosków z debaty i przekazanie ich Młodzieżowej Radzie Gminy i/lub władzom Gminy

Pomoce: flamastry, duże kartki papieru

Przywitaj uczniów, przypomnij o sukcesie organizacji debaty z mieszkańcami.

Poproś IV zespół, którego celem pracy było spisanie wniosków płynących z debaty o zaprezentowanie efektów swojej pracy. Możliwym jest również, że młodzież na zajęciach przygotowuje propozycje wniosków z debaty z mieszkańcami.

Po prezentacji prac zespołu spytaj pozostałych uczniów:

- Czy właśnie tak pamiętają postulaty i rekomendacje, które pojawiły się w trakcie dyskusji mieszkańców?
- Czy też by tak sformułowali wnioski?
- Czy by coś dodali, pominęli albo sformułowali inaczej?

Moderuj dyskusję uczniów i czuwaj żeby uczniowie jak najwierniej oddali w protokole z debaty, postulaty i głos mieszkańców.

Następnie poproś uczniów, żeby ostatecznie sformułowali pismo ze sprawozdaniem ze zorganizowanej debaty. Najlepiej jak uczniowie już na komputerach sformułują ostateczny kształt dokumentów. Jak nie możesz zapewnić komputerów/laptopów uczniom do pracy poproś żeby sformułowali na kartkach pisma.

Ustal kto i kiedy przekaże dokumenty (wnioski płynące z debaty) i komu. Tutaj pozostaje do rozstrzygnięcia kwestia czy przekażecie je Młodzieżowej Radzie Gminy czy bezpośrednio władzom Gminy (Wójtowi czy Przewodniczącemu Rady Gminy).

Na koniec zaproponuj grę:

CO ROBISZ?

Grupa siedzi w kole, dowolna osoba rozpoczyna zabawę i naśladują jakąś czynność np. mycie zębów. Inna osoba zadaje mu pytanie „co robisz?”, on na to nie może odpowiedzieć prawdy, mówi np. myję samochód, wtedy osoba która zadała pytanie zaczyna udawać że myje samochód. Jest to sygnał, że ktoś inny może ponownie zadać pytanie „co robisz”? gracz numer dwa odpowie wtedy np. gram na skrzypcach...wtedy pytający udaje grę na skrzypcach...

Uczestnicy powinni odpowiadać szybko i bez wahania, kto za długo odpowiada, się zawaha albo powie prawdę zostają wykluczony z gry

Wtedy pytająca osoba przejmuje inicjatywę i naśladują nową czynność

Zabawa powinna trwać min tak żeby każdy trzy razy miał możliwość zadania pytania

Trzeba podsumować zabawę:

- Czy zadanie to sprawiło im przyjemność?
- Co było najbardziej interesujące?
- Co sprawiło trudność?

Spotkanie z decydentami na temat sposobu wykorzystania przez władze wniosków z konsultacji - 1 godz.

Cel: domknięcie procesu konsultacji społecznych w postaci spotkania z decydentami celem poinformowania uczniów, o losie wniosków płynących z przeprowadzonych konsultacji społecznych na temat działalności Biblioteki

Pomoce: sala na spotkanie

Przed zajęciami: Ustal z władzami gminy konkretny termin spotkania, z kim dokładnie młodzież się spotka i gdzie odbędzie się spotkanie. Najlepiej jak spotkanie odbędzie się w Urzędzie Gminy, gdzie w ramach zajęć udasz się z młodzieżą. Poinformuj władze gminy o celu i wadze spotkania. Przypomnij, że to jest element realizowanego projektu i domknięcie prowadzonych konsultacji społecznych na temat działania Biblioteki Gminnej.

Przed spotkaniem z decydentami: Poinformuj uczniów o terminie i miejscu spotkania. Przypomnij, że celem spotkania jest dowiedzenie się jak władze zamierzają wykorzystać wnioski płynące z przeprowadzonej debaty z mieszkańcami, albo jak już je wykorzystywały. Zachęć uczniów do odważnego zadawania pytań decydentom. Przypomnij, że to jest element realizowanego projektu i domknięcie prowadzonych konsultacji społecznych na temat działania Biblioteki Gminnej, na które władze świadomie się zgodziły.

Spotkanie: W zależności od sytuacji: rozpocznij spotkanie, ale najkorzystniej będzie jak władze Gminy będą odpowiedzialne za przebieg spotkania, bo to One są gospodarzem i prowadzącym konsultacje społeczne z mieszkańcami. W razie konieczności zachęć uczniów do zadania pytań albo sama/sam sformułuj pytanie: Jak władze Gminy planują wykorzystać wnioski i postulaty obywateli płynące z debaty z mieszkańcami?

Na zakończenie spotkania podziękuj władzom, za możliwość spotkania a uczniom za aktywny w nim udział. Zaprosz uczniów na następne zajęcia, podsumowujące realizację całego projektu edukacyjnego.

Refleksja

Podsumowanie realizacji projektu - 1,5 godz.

Cel: pokazanie uczniom efektów ich działań oraz podsumowanie ich pracy.

Pomoce: materiały piśmiennicze

Ten podsumowujący etap realizacji projektu podziel na trzy części:

1. Zebranie od uczniów informacji w postaci „rundy” podsumowującej
2. Indywidualna praca uczniów
3. Podziękowanie uczniom za ich pracę i zaangażowanie

Ad 1) Usiądźcie w kręgu. Następnie zadaj dzieciom 3 pytania w trzech odrębnych rundach:

- a. Jak się czuliście pracując w tym projekcie? Co było dla Was fajne a co mniej?
- b. Czego się nauczyliście?
- c. Jak w przyszłości będziecie mogli wykorzystać nową wiedzę i umiejętności nabyte podczas realizacji tego projektu?

Ad 2) Rozdaj dzieciom karty samooceny i oceny pracy w grupie (**załączniki nr 6 i 7**). Dzieci wykonują zadanie samodzielnie. Po wypełnieniu omów zapisane opinie. Wypełnione przez uczniów karty wywieś w widocznym miejscu, podsumuj wyniki, najczęściej powtarzające się opinie spisz na jeden plakat.

Ad 3) Na koniec podziękuj uczniom za ich wkład w prace, zaangażowanie, energię, chęci jakie włożyli w realizację tak ważnego projektu.

Załącznik nr 1. Co to są konsultacje społeczne?

Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz (każdego szczebla: od lokalnych po centralne) przedstawiają obywatelom swoje plany dotyczące np. aktów prawnych (ich zmiany lub uchwalania nowych), inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne i pracę obywateli. Konsultacje nie ograniczają się jednak tylko do przedstawienia tych planów, ale także do wysłuchania opinii na ich temat, ich modyfikowania i informowania o ostatecznej decyzji. Konsultacje społeczne to sposób uzyskiwania opinii, stanowisk, propozycji itp. od instytucji i osób, których w pewien sposób dotkną, bezpośrednio lub pośrednio, skutki proponowanych przez administrację działań.

Nie chodzi tutaj wyłącznie o samo zakomunikowanie obywatelom zamiarów władzy (każdego szczebla: od lokalnego do centralnego), ale o wysłuchanie opinii obywateli na ten temat, a następnie o uwzględnienie tych opinii w dalszym działaniu. Zasadniczym celem konsultacji jest podjęcie decyzji, która nie będzie antagonizować społeczności lokalnej, a jednocześnie pozwoli na rozwiązanie ważnej kwestii.

Celem konsultacji społecznych jest nawiązanie dialogu pomiędzy mieszkańcami a władzą samorządową. Występowanie komunikacji zwrotnej pozwala na uniknięcie wielu konfliktów i przyspiesza proces decyzyjny. Przy poszukiwaniu optymalnego rozwiązania duże znaczenie może mieć wiedza mieszkańców o występujących problemach, a także o wcześniejszych sposobach ich rozwiązania.

Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami, rząd oraz samorządy mogą przeprowadzić konsultacje społeczne w wypadkach określonych ustawowo oraz w innych sprawach ważnych dla wspólnot samorządowych.

Załącznik nr 2. Konsultacje społeczne.

[*materiał opracowano na podstawie publikacji: M. Probosz, P. Sadura, Konsultacje w społeczności lokalnej: planowanie, przygotowanie, prowadzenie konsultacji społecznych metodą warsztatową.]

Co to są konsultacje społeczne?

Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz (każdego szczebla: od lokalnych po centralne) przedstawiają obywatelom swoje plany dotyczące np. aktów prawnych (ich zmiany lub uchwalania nowych), inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne i pracę obywateli. Konsultacje nie ograniczają się jednak tylko do przedstawienia tych planów, ale także do wysłuchania opinii na ich temat, ich modyfikowania i informowania o ostatecznej decyzji.

Konsultacje społeczne to sposób uzyskiwania opinii, stanowisk, propozycji itp. od instytucji i osób, których w pewien sposób dotkną, bezpośrednio lub pośrednio, skutki proponowanych przez administrację działań.

Nie chodzi tutaj wyłącznie o samo zakomunikowanie obywatelom zamiarów władzy (każdego szczebla: od lokalnego do centralnego), ale o wysłuchanie opinii obywateli na ten temat, a następnie o uwzględnienie tych opinii w dalszym działaniu. Zasadniczym celem konsultacji jest podjęcie decyzji, która nie będzie antagonizować społeczności lokalnej, a jednocześnie pozwoli na rozwiązanie ważnej kwestii.

Dlaczego przeprowadza się konsultacje społeczne?

Dlatego, że trzeba

Konsultacje społeczne przeprowadzane są zazwyczaj w sytuacjach konieczności spełnienia wymogów prawnych. Podstawą do przeprowadzenia konsultacji społecznych **na poziomie gminy** są przepisy Ustawy o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 roku. Zgodnie z nimi rząd i samorządy mogą przeprowadzić konsultacje społeczne w wypadkach przewidzianych ustawą (wtedy często są one obowiązkowe) oraz w innych sprawach ważnych dla wspólnot samorządowych.

Dlatego, że warto – w interesie samorządu...

Nie jest jednak tak, że tylko przymus skłania władze samorządowe do sięgnięcia po konsultacje z obywatelami. Wyobraźmy sobie hipotetyczną gminę, której samorząd w ogóle nie komunikuje się z mieszkańcami – nie informuje ich o podejmowanych działaniach, mających zapasć decyzjach, szykujących się zmianach, nie pyta o ich zdanie, potrzeby, pomysły, nie mówi o swoich inicjatywach. Nie ma spotkań, kontaktów w terenie, konsultacji. Nie istnieje strona internetowa urzędu, nie wydaje on gazetki, nie wywiesza ogłoszeń. **Co traci taki samorząd?**

Traci możliwość dotarcia z informacją o swoich inicjatywach do mieszkańców. Co więcej, ryzykuje podejmowanie działań niedopasowanych do lokalnych potrzeb oraz rezygnuje z możliwości poddania ich weryfikacji. Może to wiązać się z wymiernymi stratami – rozwiązywanie konfliktów społecznych i poprawianie już zakończonych prac kosztuje czas i pieniądze.

...i mieszkańców

Na takiej sytuacji tracą, oczywiście, także mieszkańcy. Nie mają wpływu na działania samorządu ani świadomości tego, jakie inicjatywy są dla nich i w ich imieniu podejmowane. Brakuje wspólnej wiedzy na temat wzajemnych planów, oczekiwań i działań w najbliższym otoczeniu. Wytworzenie jej jest możliwe tylko dzięki odpowiedniemu wykorzystaniu kanałów komunikacyjnych, które pozwalają na skuteczne działanie.

Po co prowadzi się konsultacje społeczne?

Dobrze przeprowadzone konsultacje pozwalają m.in. na:

- lepsze rozpoznanie potrzeb interesariuszy i dopasowanie działań samorządu do ich oczekiwań,
- zaoszczędzenie czasu i pieniędzy (mniej protestów, opóźnień),
- spojrzenie na problem z wielu punktów widzenia i wypracowanie nowych rozwiązań
- w przypadku konfliktu, podsuniecie nierozważanych dotąd, ciekawych i realistycznych rozwiązań zaproponowanych przez mieszkańców,
- wzmocnienie pozytywnego wizerunku urzędu i budowanie poparcia społecznego wokół przekonsultowanych działań,
- aktywizowanie całej społeczności – stanowią inkubator, w którym „wykluwają się” nowi społecznicy i zaangażowani obywatele,
- zwiększenie gotowości obywateli do samodzielnego rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb oraz rozwój ich umiejętności w tym zakresie,
- budowanie zaufania do władz i instytucji oraz współobywateli (kapitał społeczny), co procentuje większym zaangażowaniem w przyszłości,
- zwiększenie ogólnego zaufania do samorządu, więc też zwiększenie skłonności do zaakceptowania także decyzji podejmowanych bez konsultowania,
- oswojenie z nimi mieszkańców – regularnie konsultacje nie skłaniają do podejrzeń chęci manipulacji,
- możliwość zawarcia porozumienia w trudnych, konfliktogennych sytuacjach (np. musimy zlikwidować waszą szkołę, ale w zamian mamy gimbusa, plac zabaw i remont mostu) .

Załącznik nr 3. Karta do ćwiczenia „Coś zabawnego o Nas”

Znajdź i zapisz imię kogoś:

1. *Kto lubi ten sam serial.....*

2. *Kto ma ten sam numer buta.....*

3. *Kto mieszka z taką samą ilością domowników .....*

4. *Kto ma tak samo na imię (jeśli masz kłopot ze znalezieniem imiennika, to weź pod uwagę swoje drugie imię)*

.....

5. *Kto jest spod tego samego znaku zodiaku.....*

6. *Kto lubi najbardziej tę samą potrawę .....*

7. *Kto ma ten sam kolor oczu .....*

8. *Ma nazwisko składające się z tej samej ilości sylab .....*

9. *Kto lubi ten sam film.....*

Załącznik nr 4. Gwiazda pytań

Odpowiedź na pytanie **w gwieździe?**

Teraz Waszym zadaniem jest rozstrzygnięcie następujących kwestii niezbędnych do realizacji projektu czyli organizacji konsultacji społecznych w formie debaty na temat działalności Biblioteki Publicznej w Gminie:

CO?

CO trzeba zrobić żeby proces konsultacji społecznych odbył się zgodnie z przedstawionymi na plakacie 7 etapami realizacji konsultacji społecznych

KTO?

KTO spośród Was będzie odpowiadał, zajmował się poszczególnymi działaniami, etapami realizacji konsultacji? Czy potrzebujecie pomocy uczniów z innych klas, przedstawicieli samorządu uczniowskiego, innych nauczycieli czy dyrekcji szkoły?

GDZIE?

GDZIE będziecie informować uczniów o organizowanych konsultacjach społecznych w formie debaty z mieszkańcami?

KIEDY?

KIEDY (w które dni, w jakich godzinach) będziecie informować o organizowanych konsultacjach społecznych w formie debaty z mieszkańcami na temat działalności Biblioteki Publicznej w Gminie?
Kiedy tą debatę zorganizujecie?

JAK?

JAK będzie informować uczniów o organizowanych konsultacjach społecznych w formie debaty z mieszkańcami na temat działalności Biblioteki Publicznej w Gminie? I JAK zorganizujecie tą debatę?

Załącznik nr 5: Fiszki tematów do konsultacji społecznych

1. Program działania biblioteki gminnej

Biblioteki w wielu gminach bywają jedyną stałą instytucją kultury i jednocześnie jedyną niekomercyjną przestrzenią publiczną. Młodzież z kolei jest grupą społeczną, która zdecydowaną część swojego czasu spędza właśnie w swojej najbliższej okolicy, ewentualnie w miejscowości, w której znajduje się szkoła. Biblioteki mogą być dla dzieci i młodzieży ważną przestrzenią publiczną. By się tak stało ich działalność musi odzwierciedlać wartości, gust młodzieży i dostosować swoją ofertę do sposobów spędzania wolnego czasu oraz potrzeb właśnie tej grupy społecznej.

Pracownikom biblioteki łatwiej będzie spełnić oczekiwania młodzieży, jeśli jej pracownikom oraz władzom lokalnym uda się nawiązać dialog z młodymi ludźmi, tak by z jednej strony znając możliwości prawne i finansowe oraz potrzeby młodzieży z drugiej strony, wspólnie wypracować elementy programu działania biblioteki atrakcyjne dla młodzieży.

Młodzieżowa rada gminy, jako moderator procesu konsultacji, nadaje temu procesowi walor legitymizacji. Młodzieżowi radni są bowiem wybierani w większości gmin w demokratycznych wyborach na terenie szkół, dzięki czemu proces konsultacji programu działania biblioteki organizowany przez tę grupę oddala zarzuty nieuzasadnionego wpływu grup mieszkańców na politykę lokalną.

Co dokładnie może być przedmiotem konsultacji?

Konsultacje dotyczą programu działań biblioteki na dany rok w powiązaniu z jej budżetem (możliwymi w ramach niego działaniami, zakupami itp.).

Kto po stronie administracji odpowiada za konsultacje z Młodzieżową Radą Gminy?

Najlepiej dyrektor Biblioteki Gminnej lub jej pracownicy lub urzędnik zajmujący się kulturą w gminie.

W jakim momencie konsultujemy daną decyzję z Młodzieżową Radą Gminy?

Młodzieżową Radę włączamy przed projektowaniem budżetu, tak by wnioski z konsultacji mogły być uwzględnione w planowaniu budżetu Biblioteki lub w trakcie, najlepiej przed opracowywaniem koncepcji Programu Pracy Biblioteki. Najlepiej jak młodzież w jak najwcześniejszym stadium prac nad dokumentem będzie brała udział w wypracowywaniu swoich postulatów.

Co jest zadaniem urzędników?

Najważniejszym zadaniem urzędników/Dyrektora Biblioteki jest włączyć Młodzieżową Radę w odpowiednim momencie do procesu tworzenia programów. Po drugie istotne jest, by urzędnik/Dyrektor Gminy wspierał młodzieżowych radnych w momencie szacowania kosztów pewnych przedsięwzięć oraz oceny ich zgodności z prawem.

Jakie korzyści z tych konsultacji będą mieli urzędnicy, administracja lokalna i społeczność?

Tworząc ofertę kulturalną biblioteki dyrektor i urzędnicy uwzględniają młodzież jako jedną z grup odbiorców. Jednak często nie znają obecnych trendów, zainteresowań i gustów młodzieży. Dlatego tak ważne jest by tworząc propozycję dla tej grupy konsultować decyzje z przyszłymi odbiorcami.

Kultura jest także ważnym narzędziem wychowywania młodzieży. Danie możliwości aktywności i ekspresji artystycznej jest szansą na rozwój młodych ludzi i znalezienie im pożytecznego zajęcia. Jest to także forma przeciwdziałania nudzie i patologii.

2. Roczny program imprez kulturalnych w gminie i/lub instytucjach kultury w gminie

Co dokładnie może być przedmiotem konsultacji?

Wariant a: Konsultacje tworzonego, rocznego programu lub kalendarza imprez kulturalnych w gminie

Wariant b: Drugi wariant dotyczy konsultacji już stworzonego programu imprez artystycznych, w którym urzędnicy jedynie pytają o konkretne kwestie np.: szczegółowy program, wybór wykonawcy na koncercie w ramach festynu/ święta gminy itp.

Kto po stronie administracji odpowiada za konsultacje z Młodzieżową Radą Gminy?

- a. Urzędnik zajmujący się kulturą, odpowiednio stanowisko lub wydział, w zależności od wielkości urzędu
- b. urzędnik zajmujący się kulturą, odpowiednio stanowisko lub wydział, w zależności od wielkości urzędu

W jakim momencie konsultujemy daną decyzję z Młodzieżową Radą Gminy?

- a. Młodzież włączamy przed tworzeniem programu – konsultacje te mają służyć zdefiniowaniu potrzeb młodych oraz wypracowaniu wspólnie z młodzieżą pomysłów. Można zatem organizować je tuż przed tworzeniem budżetu, tak by z konsultacji z młodzieżą powstał katalog działań, które w zależności od możliwości finansowych zostaną zrealizowane.
- b. W trakcie roku, gdy wiadomo jakie kwoty w budżecie są zarezerwowane na dane wydarzenie

Co jest zadaniem urzędników?

Najważniejszym zadaniem urzędników jest włączyć w odpowiednim momencie przedstawicieli młodych do procesu tworzenia wyżej wymienionych programów. Po drugie istotne jest, by urzędnik wspierał Młodzieżową Radę w momencie szacowania kosztów pewnych przedsięwzięć oraz oceny ich zgodności z prawem.

Jakie korzyści z tych konsultacji będą mieli urzędnicy, administracja lokalna, społeczność?

Tworząc ofertę kulturalną gminy urzędnicy uwzględniają młodzież jako jedną z grup odbiorców. Jednak często nie znają obecnych trendów, zainteresowań i gustów młodzieży. Dlatego tak ważne jest by tworząc propozycję dla tej grupy konsultować decyzje z przyszłymi odbiorcami.

Kultura jest także ważnym narzędziem wychowywania młodzieży. Danie możliwości aktywności i ekspresji artystycznej jest szansą na rozwój młodych ludzi i znalezienie im pożytecznego zajęcia. Jest to także forma przeciwdziałania nudzie i patologii.

Dobre praktyki, przykłady, inspiracje...

- a. Zoom na dom kultury: www.zoomnadmokultury.pl
- b. Inspirator obywatelski, www.isp.org.pl
- c. www.biblioteki.org

Dobra praktyka z Gminy Płużnica (woj. kujawsko-pomorskie)

10 maja o godz. 14: 00 w Urzędzie Gminy Płużnica odbyło się spotkanie z władzami, radnymi, przedstawicielami stowarzyszeń, instytucji, firm i dyrektorami szkół dotyczące organizacji świąt i

festynów gminnych. Jako przedstawicielka Młodzieżowej Rady Gminy została zaproszona i uczestniczyła w nim Karolina Rola oraz opiekun Młodzieżowej Rady Gminy, Jolanta Osińska. Przedstawicielki Młodzieżowej Rady uczestniczyły w wymianie zdań pomiędzy wójtem a radnymi na wymieniony wyżej temat. Wójt podczas spotkania wziął pod uwagę ankietę, którą Młodzieżowa Rada Gminy przeprowadziła wśród młodzieży w wcześniejszym terminie. Ankieta dotyczyła organizacji Święta Rodziny. Na podstawie jej wyników i wypowiedzi osób zgromadzonych na sali został ustanowiony kalendarz uroczystości gminnych w 2012 roku.

3. Koncepcja i program imprez okolicznościowych w społecznościach (np. Dożynki, Festyn Rodzinny)

Kto po stronie administracji odpowiada za konsultacje z Młodzieżową Radą gminy? Kto inicjuje konsultacje, kto je prowadzi, *odpowiada za kontakt i odpowiedź młodzieży?*

Inicjuje konsultacje urzędnik, radny albo władza wykonawcza (wójt, burmistrz).

Z prośbą o konsultacje danej decyzji dotyczącej organizacji imprezy lokalnej np. Dożynek przez Młodzieżową Radę może wystąpić: raga gminy, komisja odpowiedzialna za przyjęcie np. planu imprezy, ale też urzędnik bezpośrednio odpowiedzialny za organizację imprezy np. dyrektor Ośrodka Kultury albo naczelnik/osoba w Urzędzie Gminy odpowiedzialna za imprezę.

Ważnym jest żeby młodzież wiedziała komu ma przekazywać swoje opinie, do kiedy i w jakiej formie, dlatego zasadnym jest wskazanie konkretnej osoby odpowiedzialnej za kontakt z Młodzieżową Radą.

W jakim momencie konsultujemy daną decyzję z Młodzieżową Radą Gminy?

Są dwie opcje:

1. Na etapie powstawania planu i koncepcji imprezy. W początkowej fazie organizacji imprezy. Takie rozwiązanie rekomendujemy, ponieważ pozwala ono na włączenie młodzieży w tworzenie koncepcji imprezy. Co daje szansę na wyłonienie ciekawych pomysłów, innowatorskich rozwiązań młodych i odpowiedzenie na potrzeby młodych obywateli w stosunku do wspólnej imprezy.
2. Na etapie gdy dokument określający, ramy, plan imprezy już istnieje. Wtedy młodzieżowi radni mają możliwość wypowiedzieć się i zgłosić swoje stanowisko na temat konkretnych, zapisów dokumentu, rozwiązań przyjętych w stosunku do organizowanej imprezy.

Co jest zadaniem urzędników?

Zadaniem urzędników jest po pierwsze włączyć młodzież w procesie ustanawiania Programu Imprezy okolicznościowej albo wprowadzania zmian, a po drugie zaproszenie młodzieżowych radnych na posiedzenie odpowiedniej komisji Rady Gminy i wreszcie po trzecie ułatwienie młodym udziału w pracach tej komisji.

Jakie korzyści z tych konsultacji będą mieli urzędnicy, administracja lokalna?

Ogromną korzyścią dla urzędników i administracji lokalnej jest fakt, że pieniądze publiczne skierowane na organizację imprezy okolicznościowej w Gminie są wydawane adekwatnie do potrzeb młodych obywateli, którzy są ważną grupą odbiorców i uczestnikami organizowanej imprezy.

Dobre praktyki, przykłady, inspiracje...

Wnioski z testowania w Gminie Łubianka (woj. kujawsko-pomorskie)

Najbardziej konkretnym rezultatem konsultacji podjętych przez Młodzieżową Radę Gminy Łubianka było wzbogacenie programu gminnego Dnia Kultury o wydarzenia adresowane do młodzieży. Za organizację tego wydarzenia odpowiada Kierownik Gminnej Biblioteki Publicznej, która potraktowała młodzieżowych radnych bardzo partnersko i aktywnie zachęcała ich do kształtowania programu

wydarzenia. Wysłała poza standard pytania młodzieży 'jaki zespół wolelibyście na wieczorny koncert'. Przygotowała zestaw informacji (łącznie z wycinkami prasowymi nt poprzednich edycji) i podczas debaty zachęcała do oceny zeszłorocznego programu imprezy, tak aby znaleźć elementy, które najbardziej się podobają i które warto zmienić lub dodać. W ankiecie, która przeprowadzała Młodzieżowa Rada Gminy wśród uczestników na wniosek Dyrektor Biblioteki znalazły się pytania też o to czy wolą aby Dzień Kultury odbywał się w sobotę czy w niedzielę oraz różne elementy programu do wyboru. Dyrektor zachęcała też Młodzieżową Radę Gminy do analizy programu pod kątem tego, do kogo jest adresowany. Okazało się, że program zawierał elementy skierowane do dzieci i do seniorów oraz ogólnie do dorosłych, a nie było działań organizowanych dla młodzieży. Młodzieżowa Rada Gminy zasugerowała włączenie do programu prezentacji grupy Hip-Hopowej, z którą Młodzieżowa Rada współpracuje organizując odpłatne zajęcia pozaszkolne dla młodzieży w gminie. Pomysł Młodzieżowej Rady Gminy został zrealizowany.

Załącznik nr 6: Karta oceny współpracy w grupie

KARTA OCENY WSPÓŁPRACY W GRUPIE	
ZESPÓŁ:	
Co nam się udało zrealizować w grupie?	
Czego nam się nie udało zrealizować w grupie?	
Jak pracowała grupa (czy zgodnie z ustalonymi zasadami i planem)?	
Co można poprawić we współpracy grupy?	

Załącznik nr 7 – Karta samooceny pracy w grupie

Kryteria samooceny udziału w pracy grupowej	tak	średnio	nie
Czy moje zadania wykonałem/wykonałam najlepiej jak umiałem/umiałam?			
Gdy potrzebowałem/potrzebowałam pomocy, poprosiłem/prosiłam o nią?			
Czy słuchałem/słuchałam tego, co mówią inni?			
Czy pomagałem/pomagałam innym członkom grupy, kiedy tego potrzebowali?			

Załącznik nr 8: Gdzie szukać informacji o konsultacjach społecznych?

Literatura dla początkującego organizatora i uczestnika konsultacji społecznych

Arnstein S.R. (1969), A Ladder of Citizen Participation, *Journal of the American Planning Association* 35 (4): 216–224.

Celiński A., Frączak P., Herbst J., Kołakowska Z., Matuszewski J., Owczarek D., Piechociński T., Stempień M., Wielkopolan B., Wojciechowska M., Wygnański J.J. (2011), [Raport z badania efektywności mechanizmów konsultacji społecznych w Polsce](#), Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, SMG/KRC Millward Brown, Warszawa.

Creighton J.L. (2005), *The Public Participation Handbook. Making Better Decisions Through Citizen Involvement*, Jossey-Bass, San Francisco.

Długosz D., Wygnański J.J. (2005), [Obywatele Współdecydują. Przewodnik po partycypacji społecznej](#), Fundacja na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa.

Ferens A., Kondas R., Matysiak I., Rzeźnik G., Szyrski M. (2010), [Jak prowadzić konsultacje społeczne w samorządach? Przewodnik dla samorządów](#), Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa.

Gramberger M. (2010), [Obywatele jako partnerzy. Podręcznik OECD na temat informowania, konsultacji i udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji politycznych](#), Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa.

Lewandowski M. (2007), *Top Down, Bottom Up*, 11. Kongres PlaNet Warszawa 2007 / 11th PlaNet Congress Warsaw 2007, Warszawa.

Partycypacja. Przewodnik Krytyki Politycznej, (2012), praca zbiorowa, Krytyka Polityczna, Warszawa.

Probosz M., Sadura P. (2011), [Konsultacje w społeczności lokalnej. Planowanie, przygotowanie, prowadzenie konsultacji społecznych metodą warsztatową](#), Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Urbanik A. (2011), [Quo vadis? O partycypacyjnej diagnozie lokalnej](#), Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Portale o tematyce partycypacji obywatelskiej i rozwoju lokalnego:

PL

<http://decydujmyrazem.pl/> - największy polski portal poświęcony tematyce partycypacji obywatelskiej powstały w ramach rządowego projektu

<http://www.partycypacjaobywatelska.pl/> - portal o tematyce partycypacji obywatelskiej prowadzony przez Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”

<http://www.ps2012.pl/> - strona Projektu Społecznego 2012 zawierająca bogatą bazę danych związanych z zagadnieniami partycypacji obywatelskiej i konsultacji społecznych – szczególnie w kontekście mistrzostw piłki nożnej EURO 2012

www.wiemjakjest.pl - strona projektu "Partycypacja obywatelska: diagnoza barier i stworzenie narzędzi wspomagających dobre rządzenie"

EN

<http://www.participedia.net/> - strona o charakterze wikipedii poświęcona partycypacji obywatelskiej

<http://participationcompass.org/> - popularna brytyjska strona poświęcona partycypacji obywatelskiej

<http://www.communityplanning.net/> - strona poświęcona różnym technikom pracy ze społecznością lokalną

<http://www.involve.org.uk> – strona brytyjskiej organizacji *Involve* zajmującej się szeroko rozumianą partycypacją obywatelską

<http://www.peopleandparticipation.net> - brytyjski portal, na którym opisano różne techniki partycypacyjne.

<http://www.pps.org> – amerykańska strona *Project for Public Spaces*, na której znajdują się przykłady wykorzystania technik partycypacyjnych do myślenia o przestrzeni

Strony poświęcone technikom partycypacji obywatelskiej

www.americaspeaks.org - 21th Century Town Meeting™

www.participatorybudgeting.org – budżet partycypacyjny

www.charretteinstitute.org – technika Charrette

www.cdd.stanford.edu – Sondaż Deliberatywny™